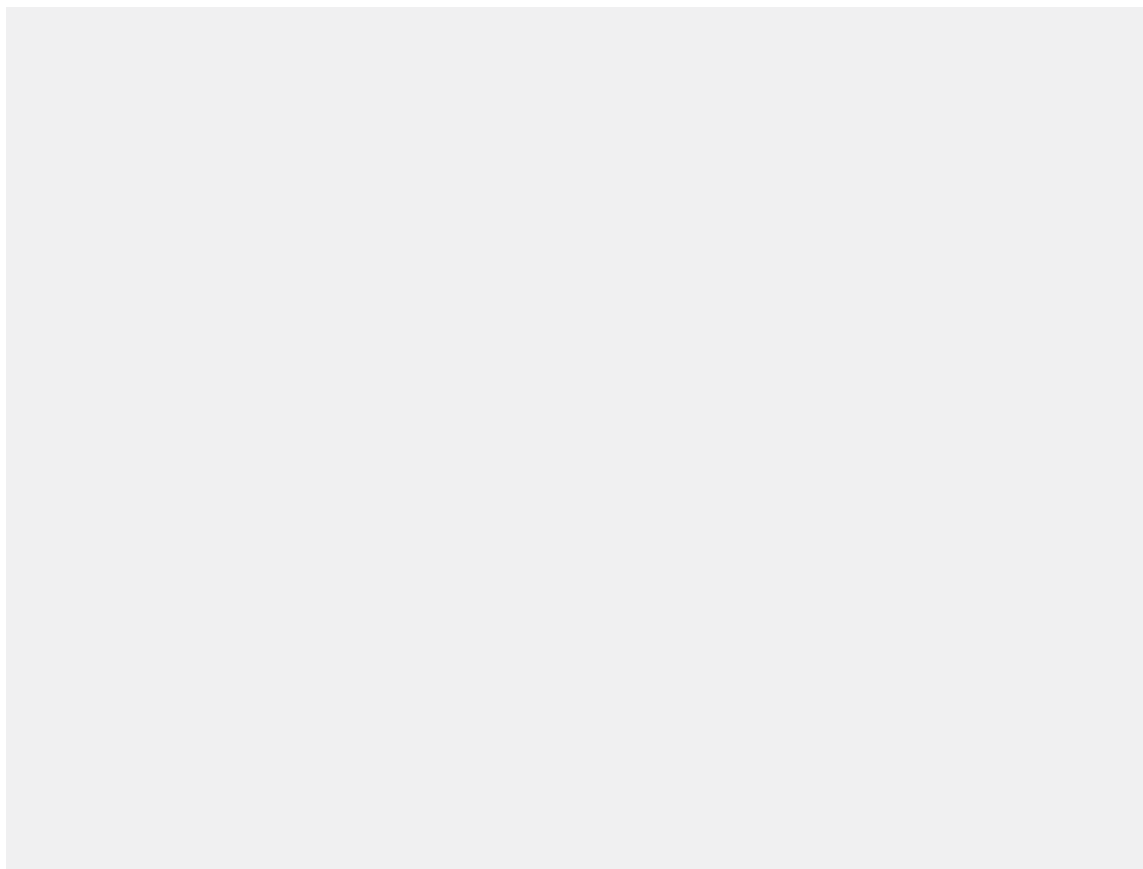

KONKURRENCESTYRELSEN

KONKURRENCE STYRELSEN

2008

Oplag: 500

Konkurrencestyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

Tlf. 72 26 80 00
Fax. 33 32 61 44

Email ks@ks.dk
www.ks.dk

Tryk version:
ISBN 978-87-7029-393-8

Online version:
ISBN 978-87-7029-394-5

Fotos: Scanpix Danmark,
iStockphoto® & Gettyimages®

Design og medieproduktion:
Kailow Graphic, miljøcertificeret efter ISO 14001
og arbejdsmiljø certificeret efter OHSAS 18001

Kailow har Arbejdstilsynets Krone Smiley.
Vi er OHSAS 18001 arbejdsmiljøcertificeret
hvilket betyder at vi gør en ekstraordinær
indsats for et godt arbejdsmiljø i virksomheden.

INDHOLDS FORTEGNELSE

3	Forord
5	Hvad laver Konkurrencestyrelsen?
5	Konkurrence
7	Energi
9	Styrket efterforskningsindsats
10	Første forbud mod fusion
11	Ulovlig udveksling af information i DTL
12	Hvorfor steg fødevarerpriserne i Danmark kraftigt i 2007/08?
13	Konkurrence om offentlige opgaver
14	Behov for bedre konkurrence i taxibranchen
15	Effektiviseringskrav til el-netselskaberne
16	Gennemgang af varmepriser i Midtjylland
17	Anbefaling om nye fusionsregler
18	Færre, men mere ressourcekrævende konkurrencesager
19	Konkurrencestyrelsen i tal
19	Konkurrence
20	Energi
20	Ankenævnet på Energiområdet
20	Brugertilfredshed

FORORD

2008 blev året, hvor konkurrencelovens mulighed for at forbyde en fusion blev anvendt for første gang. I maj forbød Konkurrencerådet fusionen mellem grossisterne J-F. Lemvig-Müller og Brdr. A & O Johansen, fordi den ville hæmme den effektive konkurrence betydeligt på de berørte markeder.

Fusionskontrol er en vigtig opgave for Konkurrencestyrelsen. Fusioner kan føre til strukturelle konkurrenceproblemer som fx monopoler eller få, store virksomheder, som øger priserne, forringer kvaliteten og svækker innovationen, og som det ikke er muligt at gribe ind overfor senere.

Derfor er det også glædeligt, at Fusionskontroludvalget afsluttede sit arbejde i december med i enstemmighed at anbefale en række ændringer i fusionskontrollen, som vil kunne sikre en langt mere effektiv fusionskontrol. Udvalgets anbefalinger vil betyde, at flere fusioner bliver omfattet af kontrol, men samtidig skal uproblematisk fusioner behandles hurtigere og enklere. En ændring af konkurrenceloven er planlagt i efteråret 2009.

Også på andre områder blev der opnået markante resultater i 2008. Gennem en række analyser af bl.a. taxibranchen, pensionsbranchen og fødevarerpriserne blev der sat fokus på omkostningerne ved manglende konkurrence. Analyserne blev fulgt op af anbefalinger til, hvordan konkurrencen kan styrkes.

På energiområdet har nye effektiviseringskrav isoleret set bidraget til en lavere udvikling i elprisen for forbrugerne. Samtidig er gennemgangen af fjernvarmeforsyningernes regnskaber godt i gang. Fokus her er bl.a. at sikre, at selskaberne ikke har opsparet for store midler, som retmæssigt skal føres tilbage til kunderne.

I andet halvår af 2008 blev Danmark for alvor ramt af den internationale økonomiske afmatning og finanskrisen. Det har betydet sværere tider for erhvervslivet, men det betyder ikke, at det er blevet mindre vigtigt med en effektiv konkurrence i Danmark. Tværtimod. En effektiv konkurrence sikrer, at samfundets ressourcer bruges bedst muligt, og den fremmer innovation og fornyelse i virksomhederne. Begge dele er helt afgørende for, at dansk økonomi kommer hurtigt og godt igennem den økonomiske afmatning.

Agnete Gersing

KONKURRENCESTYRELSENS MISSION, VISION OG VÆRDIER

Mission

Konkurrencestyrelsens opgave er at fremme velstand og fornyelse gennem effektiv konkurrence og effektive, gennemsigtige markeder.

Vision

Konkurrencestyrelsens vision er, at forbrugerne har adgang til et bredt udbud af varer og tjenesteydelser til de lavest mulige priser i forhold til kvaliteten.

Værdier

Kvalitet

- Vi er grundige
- Vi opsøger og bruger ny viden
- Vi sigter efter stadige forbedringer
- Vi har internationalt udsyn

Resultater

- Vi er fremsynede og handlekraftige
- Vi leverer mærkbare og synlige resultater
- Vi sætter ind, hvor virkningen er størst
- Vi er målrettede

Samarbejde

- Vi samarbejder for at opnå de bedste resultater
- Vi viser respekt for hinanden og giver konstruktiv feedback
- Vi tager initiativ og afser tid til samarbejde
- Vi deler vores viden

Dialog

- Vi går i dialog med omverdenen
- Vi er lydhøre
- Vi er reflekterende og konstruktive
- Vi kommunikerer klart og målrettet

Arbejdsglæde

- Vi holder humøret højt
- Vi anerkender den gode indsats - stor som lille
- Vi hjælper og inspirerer hinanden
- Vi brænder for det, vi gør

HVAD LAVER KONKURRENCESTYRELSEN?

Konkurrencestyrelsen opgave er at fremme velstand og fornyelse gennem effektiv konkurrence og effektive gennemsigtige markeder. Konkurrencestyrelsens opgaver falder indenfor to hovedområder. På konkurrenceområdet er hovedopgaven at håndhæve konkurrenceloven og at fremme konkurrencen i såvel den private som i den offentlige sektor. På energiområdet fører Konkurrencestyrelsen tilsyn med den del af energisektoren, som ikke er konkurrenceudsat.

Konkurrence

Konkurrencestyrelsen håndhæver konkurrenceloven. Det sker konkret ved, at styrelsen opsporer overtrædelser af konkurrenceloven og griber ind over for overtrædelserne. Konkurrencestyrelsen opsporer ulovlig adfærd gennem bl.a. markedsanalyser, anmeldelser, tips og samarbejde med andre konkurrencemyndigheder. Styrelsen har også mulighed for at tage på uanmeldt kontrolbesøg hos virksomheder for at indsamle oplysninger.

Konkurrencestyrelsen kan påbyde virksomhederne at ophæve aftaler, ændre priser m.v., som er i strid med konkurrenceloven. Større og principielle sager behandles i Konkurrencerådet, som Konkurrencestyrelsen er sekretariat for.

Nogle overtrædelser af konkurrenceloven kan straffes med bøde. Disse overtrædelser bliver anmeldt til Statsanklageren for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK), som efterforsker sagerne og indklager dem for domstolene. Der kan fx gives bøder i sager om kartellaftaler.

Konkurrencestyrelsen arbejder for at mindske omfanget af konkurrencebegrænsende regulering. Det sker bl.a. gennem deltagelse i udvalg, analyser og rådgivning af ministerier og styrelser.

En sund konkurrencekultur er vigtig for en effektiv konkurrence. Konkurrencestyrelsen fremmer konkurrencekulturen i Danmark løbende gennem oplysning til virksomheder, beslutningstagere og borgere. I en række analyser vil Konkurrencestyrelsen i 2009 sætte fokus på konkurrenceproblemer i specifikke brancher og sektorer og komme med anbefalinger til, hvordan konkurrencen kan styrkes. Analyserne skal supplere de årlige konkurrenceredegørelser.

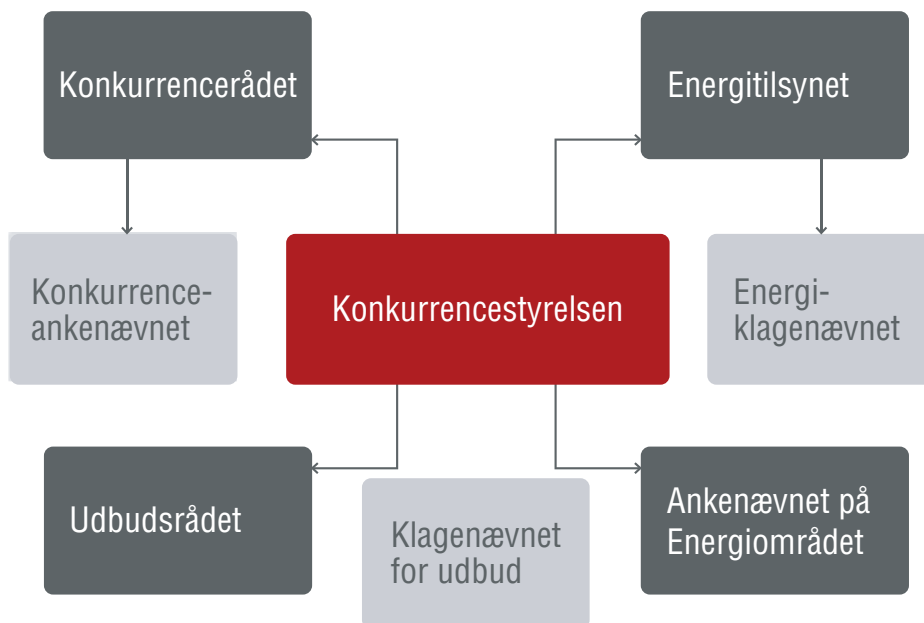
Konkurrencestyrelsen arbejder for at fremme konkurrencen i den offentlige sektor. Kommuner og andre offentlige myndigheder kan få vejledning om EU's udbudsregler og reglerne om frit valg. Konkurrencestyrelsen træffer ikke afgørelser i udbudssager, men styrelsen kan henstille til udbydere, at der rettes op på eventuelle fejl, der måtte være begået i udbudsprocessen. Styrelsen har også mulighed for at indbringe sagen for Klagenævnet for Udbud, som kan træffe afgørelse i udbudssager. Klagenævnet har mulighed for at tilkende erstatning, hvis tilbudsgiver har lidt tab på grund af overtrædelser af udbudsreglerne.

Konkurrencestyrelsen er sekretariat for Udbudsrådet, som regeringen nedsatte i 2008. Rådet skal bl.a. være med at sætte offentlig konkurrence på dagsordenen og komme med forslag til, hvordan der kan skabes mere konkurrence om offentlige opgaver.

Konkurrencestyrelsen håndhæver reglerne om frit valg. Frivalgsreglerne giver borgere mulighed for at frit at vælge en privat leverandør af fx praktisk hjælp (bl.a. rengøring), personlig pleje og madservice. Det er i den forbindelse vigtigt at konkurrencen mellem den offentlige og den private leverandør foregår på lige og rimelige vilkår. Konkurrencestyrelsen undersøger derfor bl.a., om kommunernes afregningspriser til de private leverandører er fastsat korrekt, så de ikke holder leverandørerne ude af markedet.

Styrelsen vejleder også andre ministerier og styrelser om EU's statsstøtteregele. Endelig håndhæver Konkurrencestyrelsen de dele af betalingsmiddeloven, som blandt andet regulerer gebyrer ved brug af Dankort og andre kreditkort.

RÅD OG NÆVN PÅ KONKURRENCE- OG ENERGIOMRÅDET

Energi

Konkurrencestyrelsen er sekretariat for Energitilsynet og fører tilsyn med den del af energisektoren, som ikke er konkurrenceudsat. Det drejer sig om de selskaber, som driver el- og gasnettet og fjernvarmeforsyningerne. Desuden kontrollerer Energitilsynet el- og gaspriserne fra de såkaldte forsyningspligtige selskaber. Det er selskaber, som har en lovmæssig pligt til at levere strøm og naturgas til de private forbrugere og mindre virksomheder, som ikke køber strøm og naturgas på det frie marked.

Energitilsynet arbejder for at sikre effektive og gennemsigtige markeder. Tilsynet bidrager dermed til, at danske husholdninger, virksomheder og andre får den nødvendige energi til rimelige og gennemsigtige priser og på rimelige vilkår.

En af opgaverne på energiområdet er at fastsætte effektiviseringskrav til el- og gasnetselskaberne. Målet med kravene er at sikre, at forbrugerne får leveret strøm og naturgas til den lavest mulige pris. På varmeområdet er der tale om et hvile-i-sig-selv-princip, hvor forsyningerne alene må indregne nødvendige omkostninger i prisen.

Tilsynets kompetence til at behandle sager på energiområdet er fastlagt i de tre energiforsyningslove – elforsyningsloven, naturgasforsyningsloven og fjernvarmeforsyningsloven – og i loven om Energinet.dk.

Konkurrencestyrelsen leverer også sekretariatsbistand til Ankenævnet på Energiområdet. Ankenævnet er et privat brancheklagenævn, som er oprettet af energibranchen (Dansk Energi, DONG, HNG/NGMN, Naturgas Fyn, Dansk Fjernvarme) og Forbrugerrådet. Rådet behandler klager fra forbrugere om køb og levering af energi. I sine afgørelser kan nævnet pålægge energiselskaber fx at tilbagebetale beløb, som i en konkret forbrugersag er opkrævet for meget hos forbrugeren.

STYRKET EFTERFORSKNINGSINDSATS

Kartelvirksomhed er en af de mest samfundsskadelige former for økonomisk kriminalitet, og de økonomiske omkostninger kan være meget store. Konkurrencestyrelsen har derfor opprioriteret jagten på lovovertrædere. Opgaven er ikke nem. De virksomheder, der laver ulovligheder, er meget bevidste om at holde det skjult. Derfor har Konkurrencestyrelsen udviklet en ny efterforskningsstrategi, som skal være med til at øge mulighederne for at opdage lovovertrædere og få dem straffet.

Vigtige indsatsområder er bl.a. øget kontakt og samarbejde med omverdenen samt it.

Øget kontakt og samarbejde med omverdenen

Et af de vigtigste redskaber til at opdage lovovertrædelser er indberetninger fra borgere og virksomheder, som har observeret noget mistænkeligt. Et vigtigt indsatsområde er derfor at gøre offentligheden opmærksom på, at de skal kontakte styrelsen, når de støder på mulige ulovligheder. Styrelsen vil også i højere grad aktivt opsøge informationer. Det vil bl.a. ske ved at danne netværk med centrale markedsaktører, som fx indkøbere.

Styrelsen vil også udvælge specielle områder/brancher, hvor adfærden kunne forekomme ejendommelig og herefter dybdeanalysere området for at se, om der er indikationer på ulovlig adfærd.

Endelig vil styrelsen intensivere sit samarbejde med andre myndigheder. Der kan være tale om teknisk samarbejde med fx SKAT og Rigspolitiet, men også mere specifik erfaringsudveksling inden for lovgivningens rammer.

Fokus på IT

Den teknologiske udvikling gør, at beviser på kartelvirksomhed m.v. ofte er godt skjult. Derfor er det vigtigt, at Konkurrencestyrelsen er opdateret med de bedste it-værktøjer, der kan finde beviserne. Styrelsen har fokus på den seneste udvikling indenfor elektronisk efterforskning, ligesom der er tæt samarbejde og erfaringsudveksling med myndigheder i andre lande – fx har styrelsen lært af de metoder og værktøjer, som det amerikanske FBI anvender.

Som det fremgår nedenfor, har Konkurrencestyrelsen intensiveret sin jagt på karteller, hvilket har resulteret i et stigende antal kontrolbesøg og en række anmeldelser til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK). Der offentliggøres ikke mere detaljerede oplysninger, men bag en kontrolundersøgelse kan ligge besøg hos et betydeligt større antal virksomheder.

FØRSTE FORBUD MOD FUSION

2008 blev året, hvor Konkurrencerådet for første gang forbød en fusion, siden reglerne om fusionskontrol blev indført i år 2000. Fusionen drejede sig om el- og VVS-grossisterne J-F. Lemvigh-Müller og Brdr. A & O Johansen A/S.

Fusionen blev forbudt, fordi den ville hæmme konkurrencen betydeligt på både VVS-markedet og el-markedet. Fusionen ville føre til, at de fire store landsdækkende grossister på VVS-markedet blev reduceret til tre, som til sammen ville dække mere end 80 pct. af det samlede marked. Og de tre grossister med landsdækkende filialnet på el-markedet ville blive reduceret til to med markedsandele, der tilsammen var endnu højere.

Tilsagnsaftale ikke mulig

Forud for afgørelsen var lavet et meget omfattende analysearbejde af konkurrenceforholdene og markedsstrukturerne. Konkurrencestyrelsen havde også forsøgt at afklare, om der eventuelt kunne findes en løsning med de involverede virksomheder, der kunne betyde, at den ønskede fusion kunne gennemføres. I fusionssager har parterne mulighed for at foreslå bindende tilsagn om at ændre vilkårene for fusionen, fx frasalg af dele af virksomheden, for at forhindre eller kompensere for, at konkurrencen svækkes.

De tilsagn, som parterne tilbød, kunne imidlertid ikke løse de konkurrenceproblemer, som fusionen ville skabe.

Konkurrencerådet vurderede, at fusionen ville øge sandsynligheden for, at de få tilbageværende virksomheder ville bruge deres betydelige markedsstyrke til at hæve priserne og konkurrere mindre aggressivt om hinandens kunder på både VVS- og el-markedet. Fusionen blev således forbudt, da det var den eneste mulighed for at undgå at begrænse den effektive konkurrence på de berørte markeder. Virksomhederne valgte ikke at anke afgørelsen.

Omfattende analysearbejde

Fusionssager kan være ressourcekrævende. Der skal i nogle tilfælde laves meget omfattende undersøgelser og analyser for at give et ordentligt vurderingsgrundlag, og der er meget stramme tidsfrister for, hvornår afgørelsen skal være klar. I den aktuelle sag, som varede over 4-5 måneder, brugte styrelsen, hvad der svarer til 5-6 fulde årsværk på at undersøge forholdene.

ULOVLIG UDVEKSLING AF INFORMATION I DTL

Det er naturligt, at brancheforeninger udsender information til deres medlemmer om forskellige forhold. En del af disse informationer kan være gavnlige for konkurrencen. Men nogle former for informationsudveksling fra brancheforeninger kan hæmme konkurrencen og er derfor forbudte.

Konkurrencerådet afgjorde i december 2008, at Dansk Transport og Logistik (DTL) har stillet information til rådighed for deres medlemmer, som kan begrænse konkurrencen blandt foreningens medlemmer. DTL har på deres hjemmeside bl.a.:

- Opfordret medlemmerne til at vælge højere dieseloliepriser og forsikringsomkostninger over på kunderne.
- Givet medlemmerne mulighed for at beregne virkningerne på kørselspriser ved stigninger i dieselolieprisen. Modellen var indrettet, så stigninger blev overvæltet på kunderne, mens fald i olieprisen gav uændrede kørselspriser.
- Udgivet prognoser for udviklingen i omkostningerne i de kommende år.

Konkurrencerådet fandt, at det var en overtrædelse af konkurrenceloven og påbød derfor DTL at ophøre med den ulovlige adfærd og at oplyse medlemmerne om afgørelsen. DTL har efterfølgende valgt at anke afgørelsen til Konkurrenceankenævnet.

Afgørelsen understreger, at brancheforeninger skal være varsomme i deres informationsudveksling med medlemmerne. De må nøje overveje, om de informationer, de stiller til rådighed, kan hæmme konkurrencen. For at hjælpe brancheorganisationer med disse overvejelser lavede Konkurrencestyrelsen i 2007 en grundig gennemgang af grænserne for informationsudveksling i foreninger, brancheorganisationer mv., jf. Konkurrenceredegørelse 2007.

I gennemgangen peges der bl.a. på, at enhver form for anbefalinger om priser og rabatter m.v. fra brancheforeninger er forbudt, fordi de kan hæmme konkurrencen. Udsendelse af information om fremtidige priser, salg og produktion er som hovedregel også forbudt.

HVORFOR STEG FØDEVAREPRISERNE I DANMARK KRAFTIGT I 2007/08?

Et af de emner, der var betydelig fokus på i medierne i 2008, var de stigende fødevarepriser. De internationale råvarepriser på bl.a. ris, mælk og korn var begyndt at stige i midten af 2007, og stigningen fortsatte ind i 2008. Råvareprisstigningerne førte også til højere danske fødevarepriser, og for en række produkter var prisstigningerne endnu større end i andre lande.

Konkurrencestyrelsen satte derfor i begyndelsen af 2008 en undersøgelse i gang af prisudviklingen på mel, brød, mælk og smør, som var blandt de produkter, som var steget mest. Undersøgelsen skulle afdække, hvor meget priserne var steget, og hvor i værdikæden stigningen var sket.

Undersøgelsen viste, at prisen på mælk og smør ikke var steget mere end i vores nabolande. Prisstigningen var hovedsageligt kommet landmændene til gode og hang derfor tæt sammen med stigningen i råvarepriserne internationalt.

Til gengæld var prisen på brød og mel steget mere end i de andre lande. Og stigningen var i høj grad sket hos møllere, brødproducenter og i supermarkederne. Prisstigningerne er tre til fire gange højere, end hvad der følger af stigningen i landmændenes afregningspriser.

Som en del af undersøgelsen gennemførte Konkurrencestyrelsen flere kontrolbesøg hos virksomheder. Konkurrencestyrelsen fandt ikke materiale, der viste, at prisstigningerne i den undersøgte periode skyldtes ulovlige aftaler.

Konkurrencestyrelsen fandt dog en overtrædelse af konkurrencelovens forbud mod bindende videresalgspriser. Valsemøllen A/S havde siden 2004 stillet krav om, at alt videresalg af melprodukter skulle følge møllens gældende bagerprisliste. Bindende videresalgspriser er en alvorlig overtrædelse af konkurrenceloven, og Valsemøllen accepterede derfor efterfølgende en bøde på 1 mio. kr., mens direktøren personligt accepterede en bøde på 100.000 kr.

Undersøgelsen af fødevarepriserne førte til en betydelig offentlig debat om vigtigheden af en effektiv konkurrence og om mangel på konkurrence i detailhandlen og blandt møllere og brødproducenter.

KONKURRENCE OM OFFENTLIGE OPGAVER

En af Konkurrencestyrelsens opgaver er at fremme konkurrenceudsættelse i den offentlige sektor. Konkurrence er med til at sikre, at de offentlige opgaver løses bedst og billigst. Ved at teste markedet kan der skabes dynamik, fornyelse og udvikling i den offentlige sektor. Konkurrence om offentlige opgaver er ikke ensbetydende med udlicitering. Det handler ikke om, hvem som løser opgaven, men om at skabe konkurrence om opgaven. Det handler alt i alt om at sikre de lavest mulige priser, givet kvaliteten, for borgerne.

Der er flere gevinster ved at skabe konkurrence om de offentlige opgaver: Borgerne får i mange tilfælde bedre service og flere valgmuligheder. Virksomhederne får adgang til nye markeder og opnår vigtig viden, som styrker deres konkurrenceevne. De offentlige myndigheder kan opnå en mere effektiv løsning af opgaverne og sikre, at opgaverne løses bedst og billigst. Endelig er det værd at fremhæve mulige gevinster for medarbejderne. Ofte får de nye kompetencer eller nye udfordringer, når et område bliver konkurrenceudsat.

Det afgørende er politisk vilje

Konkurrencestyrelsen udgav i 2008 rapporten "Klar til konkurrenceudsættelse i kommunerne". Den gennemgår erfaringer med konkurrenceudsættelse på baggrund af en række cases. Rapporten viser, at der er et stort potentiale for at øge konkurrencen i kommunerne. Der er på tværs af kommunerne stor forskel på, hvor meget de enkelte kommuner udbyder opgaverne. Overordnet er det uafhængigt af indbyggertal, indkomstgrundlag, andel af unge, land- eller bykommune. Konklusionen er derfor, at det er manglende politisk vilje i kommunerne, der ofte fører til, at opgaverne ikke bliver testet på markedet. Rapporten kan findes på www.ks.dk.

Nyt udbudsråd skal skabe debat

Et af de vigtige skridt i at skabe mere konkurrence om de offentlige opgaver er oprettelsen af Udbudsrådet, der blev nedsat kort inden årsskiftet. Konkurrencestyrelsen er sekretariat for rådet, som skal være det centrale forum for debat og analyser af, hvordan man kan fremme konkurrencen om offentlige opgaver. Udbudsrådet kommer desuden til at udarbejde analyser og vejledninger, som kan danne baggrund for anbefalinger til nye initiativer. Både erhvervslivet og den offentlige sektor er repræsenteret i Udbudsrådet. Rådet skal være med til at påvirke holdningerne, så der kan skabes den nødvendige politiske vilje til at udnytte fordelene ved konkurrenceudsættelse.

BEHOV FOR BEDRE KONKURRENCE I TAXIBRANCHEN

I dag sker næsten al taxikørsel i store og dyre biler til skade for miljøet og til skade for forbrugerne, som konsekvent betaler den højest tilladte pris for at køre taxi. Det skyldes i høj grad de love og regler, som gælder i taxibranchen. Det er en af konklusionerne i Konkurrenceredegørelse 2008.

Love og regler begrænser konkurrencen i taxibranchen på flere måder. Fx er antallet af taxier i en kommune bestemt af kommunalbestyrelsen. Der er derfor ikke nogen sammenhæng mellem antallet af taxier og hvor mange, som bruger taxi. For nye vognmænd betyder reglerne, at det er svært at etablere sig, og for eksisterende vognmænd, at det er vanskeligt at udvide forretningen.

Kommunalbestyrelserne fastsætter også maksimaltakster for taxikørsel. Taksterne virker reelt som en fast pris for at køre med taxi, og der er derfor næsten ingen priskonkurrence i branchen.

Taxierhvervet modtager store indirekte tilskud til taxikørsel. Branchen er momsfristaget og nyder godt af en favorabel såkaldt frikørselsordning. I gennemsnit modtager hver taxi et årligt tilskud på 240.000 kr.

Konkurrenceredegørelse 2008 anbefaler derfor, at det af konkurrencemæssige hensyn overvejes at modernisere reguleringen af taxierhvervet, så konkurrencen forbedres til gavn for kunderne.

Som opfølgning på analysen af taxibranchen har Konkurrencestyrelsen i efteråret 2008 været i dialog med Transportministeriet om problemerne i branchen. Én af mulighederne, som er blevet drøftet, er at nedsætte et udvalg, som skal lave et forslag til en modernisering af taxilovgivningen, som afvejer miljøhensyn, forbrugerhensyn og hensynet til en effektiv konkurrence.

Konkurrenceredegørelsen

I de årlige konkurrenceredegørelser bliver der bl.a. sat fokus på aktuelle konkurrenceproblemer i Danmark, og Konkurrencestyrelsen kommer med sine anbefalinger til, hvordan konkurrencen kan styrkes. I 2008-udgaven blev der set nærmere på konkurrencen i taxibranchen, konkurrencen om administration af pensioner og på detailmarkedet for el.

EFFEKTIVISERINGSKRAV TIL EL-NETSELSKABERNE

Konkurrencestyrelsen er sekretariat for Energitilsynet. En af Energitilsynets opgaver er at sørge for, at selskaberne øger effektiviteten, og at forbrugerne får en tilstrækkelig sikker og effektiv transport af strøm til den lavest mulige pris. Det sker bl.a. ved at sammenligne selskabernes effektivitet ved en såkaldt benchmarkundersøgelse. På baggrund af undersøgelsen stiller tilsynet effektiviseringskrav til de selskaber, som drives mindst effektivt.

Netselskaberne har monopol på at transportere strøm. Ved at benchmarker selskaberne på økonomisk effektivitet og stille effektiviseringskrav til de mindre effektive selskaber forsøges det at efterligne de konkurrencevilkår, som gælder for virksomheder på velfungerende markeder. Formålet er, at netselskaberne hele tiden har fokus på at effektivisere deres drift, så forbrugerne ikke kommer til at betale for meget for deres strøm.

I 2008 blev der pålagt permanente effektivitetskrav hos 100 af 112 selskaber på samlet knap 80 mio. kr., som skal gennemføres i 2009. I 2007 blev der også stillet krav til selskaberne om større effektivitet - nemlig 40 mio. kr. Beløbene kommer forbrugerne til gode, fordi el-netselskabernes indtægter skal nedsættes tilsvarende. Lagt sammen med kravene fra 2008, så skal selskaberne i 2009 altså samlet skære ca. 120 mio. kr. af på indtægterne i forhold til 2007. Det svarer til en gennemsnitlig reduktion i selskabernes priser på 1,7 pct.

GENNEMGANG AF VARMEPRISER I MIDTJYLLAND

I 2008 har Energitilsynet bl.a. haft fokus på priserne på fjernvarme. Årsagen er, at en overordnet gennemgang af samtlige fjernvarmeværkers regnskaber i 2007 viste mange fejl og mangler. Fjernvarmeværker er forpligtiget til at beregne deres priser på baggrund af de udgifter, som er opgjort i deres regnskaber. Retvisende regnskaber er derfor vigtig for at sikre, at forbrugerne betaler den rigtige pris for varme.

I første omgang har Energitilsynet sat fokus på de 134 fjernvarmeværker i region Midtjylland. Regionen er valgt, fordi den har flest fjernvarmeværker. I samarbejde med KPMG er Energitilsynet i gang med at gennemgå alle værkernes regnskaber og budgetter. Indtil videre har 29 værker modtaget en afrapportering om de – store som små – fejl, som er fundet i gennemgangen af regnskaberne. Energitilsynet fokuserer særligt på, at værkerne ikke har opsparet for store midler, som skal tilbage til kunderne i form af lavere priser.

Gennemgangen har dog også vist, at værkerne er begyndt selv at tage hånd om problemerne. Det er således tydeligt, at en del af de problemer, som er fundet i gennemgangen af regnskaberne, langt hen af vejen løses af værkerne selv.

Det understreger, at det er vigtigt med dialog med værkerne omkring kravene i varmforsyningsloven. Energitilsynet lægger derfor stor vægt på sammen med værkerne at gennemgå, hvordan problemer opstår, og hvordan de kan undgås. Energitilsynet tager også ud og holder foredrag og underviser værker i varmforsyningsloven.

For at sikre bedre regnskaber og budgetter fremover arbejder Energitilsynet også på at forbedre det elektroniske indberetningssystem, EnergiData Online, som alle værker skal indberette regnskabs- og budgetoplysninger til. Målet er hurtigere og nemmere at fange fejl og problemer.

ANBEFALING OM NYE FUSIONSREGLER

Regeringen nedsatte i januar 2008 et fusionsudvalg med repræsentanter fra en række erhvervsorganisationer, Forbrugerrådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd samt en række eksperter. Udvalget skulle vurdere, om de danske fusionskontrolregler er lige så effektive som i de lande, Danmark normalt sammenligner sig med.

Høje fusionstærskler

Baggrunden for at nedsætte udvalget var, at beløbsgrænserne i Danmark for, hvornår en fusion skal anmeldes til og godkendes af konkurrencemyndighederne, inden de må gennemføres, er meget høje i forhold til andre lande. Det indebærer en markant højere risiko for, at der gennemføres fusioner, som skader konkurrencen, uden at myndighederne har mulighed for at gribe ind. Det er et problem, fordi fusioner, der skader konkurrencen, kan have store negative konsekvenser for både forbrugere og andre virksomheder i form af højere priser, dårligere kvalitet og mindre innovation.

Udvalgets anbefalinger

Kort inden årsskiftet afleverede et enigt udvalg deres rapport til økonomi- og erhvervsministeren. Rapporten indeholder klare anbefalinger om, at der er behov for ændrede regler for fusionskontrol i Danmark, hvis konkurrencen skal være ligeså effektiv som i sammenlignelige lande. Økonomi- og erhvervsministeren vil i foråret 2009 drøfte rapportens konklusioner med Folketingets partier, og det forventes, at der kan fremsættes forslag om ændring af konkurrence-loven i folketingssamlingen 2009/2010.

De vigtigste anbefalinger fra udvalget er:

■ **Tærskelværdier for, hvornår en fusion skal anmeldes, sænkes**

Udvalget anbefaler, at den øvre tærskelværdi - dvs. den samlede omsætning for de fusionerende selskaber - fastsættes til 900 mio. kr. (før 3,8 mia. kr.). Den nedre tærskelværdi - dvs. den omsætning, mindst 2 af selskaberne hver især skal have - fastsættes til 100 mio. kr. (før 300 mio. kr.). De nye tærskelværdier indebærer, at langt størstedelen af de fusioner, som vil kunne være problematiske for konkurrencen, vil blive omfattet af fusionskontrol.

■ **Forenklet behandling af uproblematiske fusioner**

Udvalget anbefaler, at der indføres mulighed for godkendelse af uproblematiske fusioner på baggrund af en forenklet sagsbehandling, og at der indføres mulighed for en forenklet anmeldelsesprocedure for uproblematiske fusioner. Dette vil betyde en markant administrativ lettelse for virksomhederne.

■ **Forbedret dialog om virkningerne af en fusion**

Udvalget anbefaler, at Konkurrencestyrelsen afgiver en klagepunktsmeddelelse, der påpeger de elementer ved fusionen, som efter styrelsens umiddelbare vurdering kan være problematisk for konkurrencen. Det kan være med til at få klarlagt eventuelle problemstillinger fra starten, så der hurtigt kan igangsættes en dialog mellem virksomhederne og styrelsen.

■ **Tidsfrister for afgørelse af fusionssager**

Udvalget anbefaler, at tidsfristerne for behandling af fusioner ændres, så der indføres en frist på 25 hverdage i den såkaldte fase I, hvor der skal træffes beslutning om fusionen umiddelbart kan godkendes - evt. med tilsagn - eller der skal laves yderligere undersøgelser (fase II). Hvis fusionen går videre til fase II, indføres en frist på 90 hverdage til at træffe beslutning, om fusionen kan godkendes - evt. med tilsagn - eller om den skal forbydes. Endelig anbefaler udvalget, at fristen i fase II kan forlænges med 20 dage, hvis virksomhederne foreslår nye eller reviderede tilsagn sent i forløbet, eller der indgås aftale mellem virksomheden og Konkurrencestyrelsen om at forlænge fristen.

■ **Andre anbefalinger**

Udvalget har en række andre mindre og tekniske anbefalinger. Udvalgsrapporten med samtlige anbefalinger kan ses på www.ks.dk

FÆRRE, MEN MERE RESSOURCE- KRÆVENDE KONKURRENCESAGER

Konkurrencerådet traf afgørelse i 10 sager i 2008. I de ni af sagerne var der tale om afgørelser med reel effekt på konkurrencen. Det vil sige afgørelser, hvor Konkurrencerådet fx har påbudt en virksomhed at ændre rabatsystem eller har godkendt en fusion med tilsagn fra virksomhederne om at ændre i fusionen, så den ikke skader konkurrencen. Antallet af afgørelser med reel effekt har ligget stabilt på ca. 10 afgørelser om året i de senere år. Generelt er der tendens til, at Konkurrencerådet og Konkurrencestyrelsen behandler færre, men mere ressourcekrævende konkurrencesager.

Konkurrencestyrelsen har i de senere år opprioriteret sin indsats for at opspore og gribe ind over for grove overtrædelser af konkurrenceloven som fx karteller. Der er blevet etableret en særlig kartelenhed og udviklet en efterforskningsstrategi, se beskrivelsen i afsnit om styrket efterforskningsindsats på side 9. Indsatsen har bidraget til, at antallet af anmeldelser til Statsanklageren for Særlig Økonomisk Kriminalitet er steget.

Der arbejdes kontinuerligt på at sikre en høj kvalitet i behandlingen af konkurrencesager. Der er bl.a. oprettet et juridisk og et økonomisk center, som gennemgår alle større konkurrencesager for at sikre den juridiske og økonomiske kvalitet i sagsbehandlingen. Den øgede fokus på kvalitet synes at afspejle sig i ankestatistikken. Ingen afgørelser truffet i 2007 og 2008 er blevet underkendt af Konkurrenceankenævnet. Der udestår afgørelse i en enkelt sag fra december 2008.

I de senere år har det været nødvendigt at anvende flere ressourcer på at opspore konkurrencesager, fordi antallet af klager og anmeldelser er gået ned. Det skyldes formentligt, at retspraksis på konkurrencerområdet er blevet klarere, og at virksomheder og advokater har fået bedre kendskab til konkurrenceloven.

En større bevågenhed omkring konkurrencereglerne er positivt og har uden tvivl bidraget til at undgå overtrædelser af konkurrenceloven. Det betyder dog også, at de virksomheder, som vælger bevidst at overtræde konkurrencereglerne, er blevet mere opmærksomme på at skjule deres adfærd for konkurrencemyndighederne bedst muligt. Det betyder, at konkurrencesagerne generelt er blevet mere komplekse i de senere år og derfor er ressourcekrævende at behandle.

KONKURRENCESTYRELSEN I TAL

Konkurrence

Personale

Antal årsværk	2006	2007	2008
Direktion	4	4	4
Konkurrence	77	84	79
- heraf håndhævelse af konkurrenceloven mv.	64	69	62
- heraf offentlig konkurrence, statsstøtte og betalingskort	13	15	17
Energi	36	39	35
Ledelsessekretariatet	21	20	20
Årsværk, i alt	138	147	138

Anm.: Det totale antal årsværk er opgjort af Personalestyrelsen (www.perst.dk). Antallet af årsværk på de faglige områder er skønsmæssigt anslået på baggrund af antallet af medarbejdere ved udgangen af året.

Økonomi

Mio. kr.	2006	2007	2008
Konkurrence	66,0	72,2	70,9
- heraf håndhævelse af konkurrenceloven mv.	56,4	61,2	58,8
- heraf offentlig konkurrence, statsstøtte og betalingskort	9,6	11,0	12,1
Energi	31,9	32,8	29,4
Indtægtsdækket virksomhed	2,7	2,5	3,2
Samlede udgifter	100,6	107,5	103,5

Anm.: Tabellen anvender regnskabstal. Fordelingen af omkostningerne mellem håndhævelse af konkurrenceloven og andet er skønsmæssigt anslået på baggrund af anvendte timer.

Afgørelser i sager om håndhævelse af konkurrenceloven

Antal	2006	2007	2008
Anmeldelser til SØK ¹	4	4	9
Konkurrencerådsafgørelser	15	10	10
- heraf afgørelser med effekt	12	8	9
Styrelsesafgørelser	313	253	161
Afgørelser i alt	331	265	173

¹) Statsanklageren for særlig økonomisk kriminalitet

Konkurrenceankenævnets afgørelser

Antal	2006	2007	2008
Rådsafgørelser			
- ikke medhold	1	3	0
- delvist medhold	3	0	1
- fuld medhold	4	1	1
- hævet medhold	1	0	0
Styrelsesafgørelser			
- ikke medhold	2	1	0
- delvist medhold	0	0	0
- fuld medhold	3	5	1
- hævet medhold	0	0	0
Antal sager i alt	14	10	3
Omstødsesprocent, samlet	21	40	0

Anm.: Tallene inkluderer både formalitets- og materielle afgørelser. Omstødsesprocenten er opgjort som antallet af styrelses- og rådsafgørelser, hvor der ikke er opnået medhold i forhold til det samlede antal sager.

Behandlede udbudssager

Antal	2006	2007	2008
Klagesager	42	51	50
Skriftlig vejledning	102	70	58
Antal sager, i alt	144	121	108

Anm.: Antallet af vejledninger inkluderer ikke vejledning i forbindelse med telefoniske henvendelser.

Energi

Afgørelser på energiområdet

Antal	2006	2007	2008
Energitilsynet (beslutning)	41	23	30
Sekretariatet	836	939	1482
Afsluttede sager, i alt	877	962	1512
Energitilsynet (sager til orientering)	17	10	7

Sager behandlet i Energiklagenævnet

Antal	2006	2007	2008
Stadfæstet	14	21	30
Ophævet mv.	4	13	17
Afvist af klagenævnet	3	7	59
Afgjort af klagenævnet, i alt	21	41	106
Afsluttet uden afgørelse	1	12	6
Omstødsprocent	22	38	36

Anm.: Omstødsprocenten er opgjort som antallet af sager, som er ophævet mv. i forhold til sager afgjort af klagenævnet fratrukket afviste klager.

Ankenævnet på Energiområdet

Sager behandlet i Ankenævnet på Energiområdet

Antal	2006	2007	2008
Afsluttede sager	238	195	200
- heraf afgørelser truffet i ankenævnet	128	65	83

Brugertilfredshed

Brugertilfredshedsundersøgelse på udvalgte områder

Pct.	2006	2007	2008
Juridisk kompetence	81	80	81
Økonomisk kompetence	76	76	73
Branchekendskab	62	67	70
Breves forståelighed	85	88	82
Forklaring af loven - evne til	83	83	79
Fremstilling af faktuelle oplysninger - evne til	80	77	81
Telefonisk kontakt	87	86	82
Opfølgning	91	89	75
Serviceniveauet	88	89	85
Imødekommenhed mht. møder	90	87	84
Information under sagsbehandling - Selv	72	67	78
Information under sagsbehandling - Klient	76	75	82
Vejledende rådgivning	69	82	100
Begrundelse for afgørelse	71	74	60
I alt (gennemsnit af alle svar)	79	80	79

Anm.: Der er sket mindre udskiftninger i spørgsmålene i forhold til 2007. Den gennemsnitlige tilfredshed for hvert spørgsmål i skemaet er andelen af "positive" og "meget positive" besvarelser for det spørgsmål.

